

Algemene beschouwingen

Vandaag bespreken we de 2^e begrotingswijziging en de strategische collegeagenda, maar het is ook het moment waarop wij onze algemene beschouwingen houden. Vanuit GroenLinks wil ik het vandaag graag hebben over taal en verhalen. Want er wordt, ook hier in het provinciehuis, vaak de taal van het moeten gesproken. Daar zijn wij zelf ook schuldig aan.

We moeten vanwege Europese regelgeving de stikstof terugdringen.

We moeten overstappen op duurzame energie, anders voldoen we niet aan de klimaatdoelstellingen. De doelstellingen van de kaderrichtlijn water moeten gehaald worden. We moeten wel meer inzetten op preventie in het faunabeleid omdat de manier waarop we het voorheen deden juridisch niet meer houdbaar is. We vertellen vaak een verhaal van verplichting en (juridische) noodzaak. En die verhalen, spreken zelden tot de verbeelding of tot het hart.

Waar GroenLinks zich vandaag bij de algemene beschouwingen op wil richten is niet wat moet, maar wat we willen. Welk verhaal willen wij als GroenLinks, maar ook als Provincie Utrecht, vertellen? Waar kijken wij naar uit, wat is ons toekomstbeeld? Daarbij moest ik denken aan een citaat dat Alex Datema, melkveehouder en voormalig voorzitter van Boerennatuur, vaak gebruikt in zijn presentaties over natuurinclusieve landbouw, waarin hij de noodzaak van een duidelijke stip op de horizon voor de landbouw onderstreept:

“Als je een schip wil bouwen, moet je werklui niet opdragen hout te verzamelen, je moet niet het werk verdelen en orders geven. Leer in plaats daarvan mensen eerst te verlangen naar de eindeloze zee.”

Welk verhaal willen wij vertellen? Wat is onze eindeloze zee? In het coalitieakkoord en de strategische collegeagenda zitten al een aantal hoofdlijnen van dat verhaal, maar wat GroenLinks betreft blijven we daar de komende 3,5 jaar aan bijshaven, schrijven we nieuwe hoofdstukken of voegen we meer detail toe aan de hoofdlijnen die nu op papier staan. En die keuzes in die verhalen maken we samen. Waarbij ik hoop dat we de komende tijd ook nieuwsgierig blijven naar elkaar toe, niet alleen verhalen vertellen maar ook kunnen luisteren naar het verhaal van een ander zodat we samen tot een verhaal kunnen komen om naar te verlangen. Een aantal van onze verhalen wil ik vandaag langslopen.

Wij zien graag een provincie met groeiende biodiverse natuur en bloeiende kleinschalige landbouw. Die elkaar versterken en gezamenlijk bijdragen aan een duurzaam en eerlijk voedselsysteem. Waar er ruimte is voor verschillende soorten planten en dieren. En de boer een goede boterham kan verdienen, zonder dat het ten koste gaat van de leefomgeving. Eerlijk voor natuur, mens en dier. Een voedselsysteem waarin alle schakels in de keten hun verantwoordelijkheid nemen om die balans terug te brengen. Een voedselsysteem ook, dat zich in de eerste plaats op de regio richt.

Daarom zijn we blij dat belangrijke elementen uit dat verhaal terecht zijn gekomen in het coalitieakkoord en nu ook in de strategische agenda. Dan gaat het bijvoorbeeld om afspraken over een voortvarende aanpak van het Utrechts Programma Landelijk Gebied

(UPLG), over de toekomstvisie landbouw én voedsel, over stimulering van biologische landbouw en dierenwelzijn, over versterking van de voedselagenda, over voortzetting van de plattelandscoaches. En niet te vergeten over de ondersteuning van jonge boeren die, vaker dan wordt onderkend, allang de noodzaak van verduurzaming inzien en daar terecht snel flinke stappen in willen maken.

Voor natuur hebben de Utrechtse natuurorganisaties in de Natuurvisie Utrecht 2050 hun “eindeloze zee” geschetst. Zij omschrijven het zelf als een visie die verder gaat dan tijdelijke noodmaatregelen, een visie die bouwt aan duurzaam systeemherstel, integrale oplossingen en gebiedsprocessen, bedoeld om onder andere bestuurders bij de provincie, gemeenten en waterschappen maar ook natuurbeheerders, boeren en bewoners te inspireren. Wij zijn benieuwd op welke manier het college van Gedeputeerde Staten zich laat inspireren door de natuurvisie Utrecht 2050 en of, en op welke manier, we deze visie ook terug gaan zien in ons beleid? Nu zeggen ze wel eens dat provinciale politiek niet heel snel gaat, maar vandaag verscheen er hier memo over de natuurvisie 2050 voor ik goed en wel deze vraag heb kunnen stellen. Misschien dat de gedeputeerde hier alsnog kan kort kan reflecteren op de natuurvisie 2050. GroenLinks kijkt in ieder geval uit naar de verdere uitwerking.

Wij zijn blij met de extra investering van 260 miljoen in de bereikbaarheid van onze provincie. Daarmee leggen we de basis voor de verbetering van de leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming voor onze fiets-, bus- en auto-infrastructuur. En met de 60 miljoen van dat bedrag voor doorfietsroutes zorgen we voor een duurzame mobiliteitstransitie. In dat licht zijn we ook blij met de voortzetting van de proef voor gratis OV voor ouderen met een laag inkomen. We wachten met smart op de resultaten van de proef en dat we samen met gemeenten uitvoering kunnen geven aan een vervolg voor de aanpak van vervoersarmoede in onze provincie.

Met deze investeringen en maatregelen zorgen we voor een provincie waarin eenieder zich op een betaalbare, toegankelijke en duurzame manier kan verplaatsen. Want binnen de brede visie voor de provincie Utrecht is een goede inpassing van mobiliteit een randvoorwaarde.

We zetten met deze begroting en strategische collegeagenda enorme stappen vooruit in de verduurzaming van Utrechts energiegebruik, onder andere door de komende jaren 50 miljoen extra te investeren in de warmtetransitie.

Een onderdeel waar we in het bijzonder naar uitkijken is dat we dit jaar invulling gaan geven aan wat lokale opwek betekent. Het toekomstbeeld dat wij hebben is dat in de toekomst niemand meer denkt “energie komt uit het stopcontact”, want je kunt in de buurt zien met welke windmolen of zonnepaneel de elektriciteit is opgewekt. Sterker nog, mensen zijn onderdeel van de coöperaties die de energie opwekken. Inwoners kunnen meeprofiteren van opwek, buurten worden met energiefondsen verbeterd en ook circulaire bedrijven maken voor hun energiebehoefte gebruik van lokale energieopwek. En meeprofiteren van de lokale opwek wordt ook toegankelijk voor mensen met een kleine portemonnee. Een ander onderwerp waar we naar uitkijken is de energievisie. Wat wel al vaststaat is de stip op de horizon: volledig duurzame energie-opwek in 2040.

De uitwerking van het provinciale beleid voor een circulaire samenleving hebben we helaas nog niet vast kunnen stellen. We zien dat het college de tijd neemt om dit goed uit te werken, zodat op al onze terreinen we de draai gaan maken naar circulair. Of het nou gaat om hoe we bouwen, landbouw bedrijven of de economie inrichten: het gaat veranderen en als provincie spelen we daar een rol in. Stapjes weg bij de wegwerpmaatschappij en dichterbij de circulaire samenleving gericht op brede welvaart.

Wat ook nodig is zijn voldoende woningen. Woningen die passen bij de behoefte van nu en in de toekomst. Betaalbare en duurzame woningen, waarin het prettig wonen is. Daarvoor is ruimte nodig. Voor een groot deel vinden we die in bestaande steden en dorpen, vlakbij schoon en duurzaam vervoer. En waar dat die ruimte er niet is, vinden we die soms daarbuiten. Uiteraard wel zonder dat het ten koste gaat van natuur. GroenLinks is blij met de ambitie op dat vlak van dit college. Het vraagt ook het nodige van gemeenten en de afspraken die we samen met hen maken. En laten we ook zorgen dat de meest kwetsbare inwoners, zowel mensen die hier al lang wonen of nog maar kort, een dak boven hun hoofd hebben en een toekomst op kunnen bouwen.

En dan willen we graag afsluiten door iets uit te zoomen uit onze provincie en het te hebben over een boek dat we misschien liever gesloten houden. Een boek met leed en verhalen die we niet altijd kunnen vertellen omdat ze te groots zijn, te moeilijk, te pijnlijk, en waarvan wij vanuit de provinciale politiek kunnen zeggen dat het niet aan ons is. En dus blijft het vaak stil. Dan gaat het bijvoorbeeld om de oorlog in Oekraïne die maar voort blijft duren en het voortgaande conflict tussen Israël en Hamas. We hebben op conflicten van die omvang geen invloed als provincie, maar wij hebben, hier in het provinciehuis en in onze provincie, wel mensen die direct of indirect te maken hebben met dit boek en niet de luxe hebben om het dicht te slaan en weg te leggen om het vervolgens nooit meer op te pakken.

En wanneer je er op zo'n manier naar kijkt besef je je dat er ook dingen zijn die je wel kan zeggen, misschien wel moet zeggen. Als fractie willen we daarom ook uitspreken dat we meeleven en solidair zijn met de medewerkers in het provinciehuis, en met alle mensen in de provincie die hiermee te maken hebben. Mensen die in spanning leven, wachtend op een teken van leven van vrienden of familie maar niet zeker weten of dat teken er nog gaat komen. Mensen die rouwen om dierbaren die ze verloren hebben. Mensen die opstaan en gaan slapen met dit leed in hun hoofd en de mensen die nu hier zijn, maar waarbij hun hart bij één van deze brandhaarden is. Tegen de hulporganisaties, de inwoners daar, betrokkenen hier, zeggen wij: we horen jullie verhaal en wij staan voor vrede. Elk mensenleven dat er verloren gaat is er één te veel.

Marjolein van Elteren
Fractievoorzitter
GroenLinks Provincie Utrecht